

ראש השנה

נערך ע"י: הרב שלמה דינינו - רב היישוב יערה

יה"ר שיתקבלו
תפילותינו לרצון,
ונכתב ונחתם לחיים
טובים ולשלום.
אמן!

הלכות ראש השנה

- בשתי הלילות של ראש השנה [ימים ראשון ושני בערב], מדליקים נרות לכבוד ראש השנה, ומברכים להדליק נר של יום טוב, ולאחר מכן מדליקים את הנרות.
- יש נשים שנהגו לברך ברכת שהחיינו בעת ההדלקה, אבל היותר נכון הוא, שלא לברך בעת ההדלקה, אלא יכוונו לצאת בברכת שהחיינו ששומעות בקידוש.
- מנהג ישראל יפה, להביא על השולחן בב' הלילות של ראש השנה מיני פירות וירקות שיש בהם רמז לסימן טוב לכל ימות השנה, והם: תמרים, רימונים, תפוח בדבש, רוביאי, כרתי (לוף/כרישה), סילקא (עלי סלק), וקרא (דלעת), וראש של כבש. ואם אין לו ראש כבש ייקח ראש של דג.
- יאמר את "היהי רצון" שכתוב במחזורים כל מין קודם אכילתו ויזהר בתפוח לומר יהי רצון שתהיה שנה טובה ומתוקה. ולא יאמר "כדבש"
- המנהג הנכון לעשות את הסימנים אחר ברכת המוציא.
- ייקח בתחילה את התמר ויברך עליו בורא פרי העץ, ויכוון לפטור את כל פרי העץ שעל השולחן, ויאכל. ואחר כך ייקח תמר נוסף ויאמר את ה"יהי רצון". על הרימון: אם לא אכל רימון קודם לכן, יברך ברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". ואם הרימון היה על השולחן בשעת הקידוש שבירך שהחיינו אין מברכים עליו שהחיינו
- העושה את הסימנים בתוך הסעודה, אין מברך ברכת "בורא פרי האדמה" על שאר הירקות, כיון שנפטרו בברכת המוציא.
- יזהר כל אדם בימי ראש השנה לא להביא עצמו לידי כעס ועצבות, שאין זה סימן יפה לכל השנה. ואף התפילות ייאמרו בשמחה, שהוא יום טוב.
- אף בקידוש של הלילה השני של ראש השנה, מברכים ברכת שהחיינו, ומכל מקום יהדר לשים פרי חדש על שולחנו, כדי לברך "שהחיינו".

תפילות ומעלת היום

- יום ראש השנה הוא יום דין לכל באי עולם, וביום זה נידון כל אחד על חייו, בריאותו, פרנסתו, וכל צרכיו למשך כל השנה הקרובה. ולכן יש להשתדל ביתר שאת בתפילות, לכוון ולהתפלל כראוי מכל הלב כדי שנוכה להיכתב לחיים טובים ולשלום.
- עיקר עבודת ראש השנה היא, המלכת הקב"ה עלינו ועל העולם. ופרוש המלכתו היא, שנשמע בקול ציוויו, ולקבל עלינו לקיים מצוותיו.
- תקנו חכמים, מראש השנה ועד יום כיפור, לומר בחתימת ברכת "אתה קדוש" **"המלך הקדוש"**, במקום "האל הקדוש".
- אם טעה ואמר "האל הקדוש", אם נזכר תוך כדי דיבור, שהוא זמן אמירת "שלום עליך רבי" יאמר מיד "המלך הקדוש". ואם נזכר לאחר כדי דיבור, חוזר לראש התפילה.

הלכות תקיעת שופר

- מצות עשה מן התורה לשמוע קול תקיעת שופר בראש השנה, ובמצוה זו חייבים כל ישראל, כהנים, לויים, ישראלים.
- נשים פטורות ממצות שופר, שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, אך פשט המנהג, דאף הנשים באות לבית הכנסת, כדי לשמוע קול שופר ומנהג יפה הוא, ויש להן שכר מצוה בזה. וה"ה לקטנים שפטורים, אך מביאים אותם כדי לחנכם במצוות, ובתנאי שלא יפריעו למתפללים אחרים.
- כדי לצאת ידי חובת מצות דאורייתא בשמיעת קול השופר, על האדם לשמוע שלושים קולות מהשופר.
- ג' פעמים **תשר"ת** - שהם ר"ת של **תקיעה שברים תרועה תקיעה**.
- ג' פעמים **תש"ת** - שהם ר"ת של **תקיעה שברים תקיעה**.
- וג' פעמים **תר"ת** - שהם ר"ת של **תקיעה תרועה תקיעה**.
- מברכים **"לשמוע קול שופר"**, וביום הראשון מברכים אף ברכת "שהחיינו".
- בשעת הברכות כל הקהל עומד על רגליו, ומכוין לצאת ידי חובה מהבעל תוקע.
- אין לענות "ברוך הוא וברוך שמו" כיון שיוצא ידי חובה בברכה זו.

- בסיום הברכות יושבים, ושומעים את שלושים התקיעות הראשונות מיושב.
- התקיעות השניות בתפילת שמונה עשרה של מוסף, בין בלחש ובין בחזרה, יש לעמוד בהם.
- אין לדבר בזמן תקיעת שופר שום שיחה, עד סוף כל התקיעות של קדיש "תתקבל", שלאחר ברכת שמונה עשרה.
- בתפילת שמונה עשרה בלחש, כשמסיים הברכה ממתין עד שהבעל תוקע יתקע, ורק לאחר מכן ממשיך את הברכה הבאה. ואם לא הגיע לסוף הברכה והתחילו לתקוע, יפסיק מתפילתו וישמע את התקיעות, ואח"כ ימשיך במקום שפסק.
- אם אינו יכול לבא לבית הכנסת מחמת חולי וכדומה, יבקש מהבעל תוקע לסור לביתו במשך יום ראש השנה, וישמע ממנו את שלושים תקיעות החובה, וצריך לעמוד בשעת התקיעות.
- בשעת התקיעות יעורר אדם עצמו לתשובה בהרהור, שזה אחד מענייני השופר, וכמו שאומר הנביא (עמוס ג) "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו".

סדר תשליך

- מנהג ישראל לילך ביום א' של ראש השנה אחר תפילת המנחה, לים או מעיין, או כל מקור מים, ולעשות סדר התשליך הכתוב במחזורים.
- עיקר סדר התשליך הוא, פסוקי "מי א-ל כמוך" שבספר מיכה, וכשאומר פסוקים אלו, ירים שולי בגדיו וינערם. ויכוין, שיושלכו כל חטאותיו ועונותיו, וגם המקטרג העליון יושלך במצולות הים העליון. וחוזרים על זה ג' פעמים.
- וטעם מנהג זה הוא, על פי הילקוט: "שכאשר הלך אברהם לעקוד את יצחק, הלך השטן ונעשה לפניהם כנהר גדול, שלא יוכלו לעבור, ונכנסו לתוכו וכיון שהגיעו המים עד צואריהם, תלה אברהם עיניו לשמים ואמר: רבון העולמים נגלית עלי, ואמרת לי אני יחיד ואתה יחיד, הודע שמי בכל העולם, והעלה בנך לעולה, ולא הרהרתי אחר דבריך, ולא עכבתי מאמריך אם בני יצחק טובע היאך יתיחד שמך? הושיעה ה' כי באו מים עד נפש. מיד גער הקב"ה בשטן והלך לו". ובזוהר איתא, דעקדת יצחק הייתה בראש השנה.

הכנה מיום ראשון ליום שני

- אסור להכין מיום טוב אחד ליום טוב שני, ואף בראש השנה הדין כך, שאסור להכין מיום ראשון ליום השני.
- מטעם זה, אין לבשל או לאפות ביום ראשון של ראש השנה (יום ב') ליום השני או לסעודת ליל ראש השנה השני.
- להוציא דברים מהמקפא ולהניחם על השיש או על השולחן שיפשירו מותר, ולא נקרא הכנה.
- אסור לערוך את השולחן בצהרים לסעודת הלילה כיון שזאת נקראת הכנה.
- כמו כן אסור לשטוף כלים, לסעודת הלילה עד הערב.
- לסדר את החדר ולפנות את הכלים מהשולחן, כדי שתהיה אורה של חג, על ידי סדר ונקיון מותר, שאינו מכין ליום טוב שני אלא זה לצורך החג עצמו.
- בלילה השני, מדליקים לכתחילה את הנרות לאחר צאת הכוכבים (18:56), ובמקום הצורך יכולה להדליק אף קודם השקיעה. ותאמר קודם ההדלקה: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש".

מנהגי ראש השנה

- אוכלים ושותים ושמחים ביום ראש השנה, וכמו שנאמר (נחמיה ח') "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו, כי קדוש היום לאדונינו". ומכל מקום יזהרו לא להקל ראש, ותהיה יראת ה' על פניהם.
- מנהג טוב שלא לישן בראש השנה, שכתוב בירושלמי שמי שישן ישן מזלו, ויזהר שלא להעביר את זמנו לבטלה אלא ילמד או יקרא תהילים, ונמכל מקום מי שעייף וראשו כבד עליו יכול לישן אחר חצות היום כדי שיתחזק לעבודת ה'.

"ועל המדינות בו יאמר, איזו לחרב איזו לשלום, איזו לרעב איזו לשובע, ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות, מי לא נפקד כהיום הזה...". חיל ורעדה אוחזים אותנו. והנה נשמע קול השופר. חסרי הדעת תולים בו את בטחונם: הוא ישבור את הדין, הוא יכפר בעדינו. אך חכמינו מלמדים אותנו כי אין די בשופר לבדו, **השופר בא להזכיר לנו משהו!** אומר רבנו הרמב"ם: "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב היא, רמז יש בה, כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם. אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק, אשר לא יועיל ולא יציל. הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה, ומחשבתו אשר לא טובה. השופר זועק: **קומו! תתעוררו!** כי באמת אחת הבעיות הקשות ביותר של האדם היא שקיעה במרוץ החיים השוטף, המונע התבוננות. ועל זה בא קול **השופר** ומזכיר לנו: **שפרו מעשיכם! תתעוררו לפשפש במעשיכם ולשוב אל ה' יתברך.**